מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את הסביבה הקרובה, היישוב ואת מדינת ישראל – אזוריה, ערים וסמליה
- לתרגל מיומנויות מפה, כיווני רוח וכללי בטיחות בדרך
- להבין מושגי אזרחות כמו זכות, חובה, הכלה ונגישות
- לתכנן פרויקט אזרחי קטן שמזהה בעיה ומציע פתרון

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – הכרות ראשונה

1. א – צל וחמצן
2. ב – תושבים
3. ג – עיר
4. א – הרשות המקומית
5. א – לצמצם

חלק ב׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – השלמת מושגים

1. יישוב
2. קיבוץ
3. עירייה
4. מועצה אזורית

חלק ג׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – חושבים ומיישמים

1. למשל: מרפאה עוזרת לחולים, ספרייה עוזרת למי שרוצה ספרים או משחקים
2. עיר גדולה מאוד עם הרבה תושבים ותחבורה ציבורית, קיבוץ ומושב קטנים יותר וקשורים לחקלאות
3. למשל: להשתמש בבקבוק מים שממלאים שוב ושוב במקום לקנות בקבוקים חדשים
4. פונים לעירייה או למועצה המקומית, ובמכתב מסבירים מי אנחנו, מה הבעיה, למה היא חשובה ומה הפתרון המבוקש

חלק ד׳ – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – זוכרים מושגי יסוד

1. ב – מלמעלה, כמו ציפור
2. ב – מקרא
3. ב – לעצור ולחכות

חלק ה׳ – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – מיישמים את הכללים

1. להקשיב
2. מערב

חלק ו׳ – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – מתאימים סמלים ומושגים

1 – ה (מרפאה או בית חולים)
2 – ג (פארק)
3 – ד (כביש)
4 – א (מסילת רכבת)
5 – ב (נחל או נהר)

חלק ז׳ – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – הבנה נוספת

1. ב – יחס שגורם לכל אחד להרגיש שייך ורצוי

חלק ח׳ – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – זוכרים עובדות

1. ב – החרמון
2. ב – 120
3. ג – לבנון

חלק ט׳ – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – נכון או לא נכון ומשלימים

1. נכון – הכנרת נמצאת בצפון הארץ והיא אגם מים מתוקים, ולידה העיר טבריה.
2. לא נכון – ירושלים נמצאת בהרי יהודה, במרכז הארץ ובצד המזרחי שלה.
3. לא נכון – בעיר העתיקה יש ארבעה רבעים: יהודי, נוצרי, מוסלמי וארמני.

חלק י׳ – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – מתאימים ומשלימים

- 1. מלח
- 2. בית

חלק י״א – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – מתאימים ערים לאזורים

- 1 – ג (עיר על חוף הים ליד הר הכרמל)
- 2 – ד (עיר שנמצאת ליד הכנרת)
- 3 – ה (עיר גדולה במישור החוף והשפלה)
- 4 – ב (עיר בדרום ליד מפרץ אילת)
- 5 – א (בירת ישראל בהרי יהודה)

חלק י״ב – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – זוכרים את המושגים

- 1. א – לבן וכחול
- 2. ב – עומדים

חלק י״ג – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – נכון או לא נכון ומשלימים

- 1. נכון – הדגל לבן עם שני פסים כחולים ומגן דוד במרכז
- 2. לא נכון – חבר מלווה הוא ילד שעוזר לחבר חדש להכיר את הכיתה

חלק י״ד – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – השלמת מילים

- 1. התקווה
- 2. אולפן

חלק ט״ו – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – מתאימים בין המושג להסבר

- 1 – ד (לבן עם שני פסים כחולים ומגן דוד)
- 2 – ה (השיר הרשמי של המדינה)
- 3 – ב (מנורה עם ענפי זית ושם המדינה)
- 4 – א (מקום ללימוד עברית לעולים חדשים)
- 5 – ג (ילד שעוזר לחבר חדש בכיתה)

חלק ט״ז – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מכירים את המושגים

- 1. א – משהו שמגיע לכל אדם, כמו ללמוד ולשחק
- 2. ב – משהו שעליי לעשות, כמו לכבד ולשמור על כללים

חלק י״ז – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מושגים נוספים

- 1. לא נכון – האמנה הכיתתית היא הסכם של כללים שכל הכיתה כותבת יחד
- 2. נכון – זה בדיוק תפקידה של ועדת הקלפי

חלק י״ח – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – השלמה

- 1. אמנה

חלק י״ט – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מתאימים דוגמאות

- 1 – ג (זכות)
- 2 – ה (חובה)
- 3 – ב (זכות)
- 4 – א (חובה)
- 5 – ד (זכות)

חלק כ׳ – פרק 6 • מזהים בעיה ובוחרים פתרון – נכון או לא נכון

- 1. לא נכון – קודם מזהים בעיות, ורק אחר כך בוחרים פתרון
- 2. נכון – אלה שלוש השאלות שעוזרות לבחור בעיה מתאימה
- 3. נכון – כך מבררים את הבעיה לעומק לפני שמציעים פתרון
- 4. לא נכון – בודקים גם יתרונות וגם חסרונות לכל רעיון
- 5. נכון – מכתב מנומס לרשות הוא דרך לבקש עזרה בפתרון בעיה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- תלמיד מזכיר פעולה מעשית כמו מיחזור, פנייה לרשות המקומית או עזרה לחבר
- תלמיד מזכיר שימוש במקרא, כיווני רוח, ועצירה-הסתכלות-הקשבה לפני חצייה
- תלמיד מזכיר לפחות שני שלבים: זיהוי בעיה, הצעת רעיונות ובדיקת יתרונות וחסרונות

טיפים להפעלה:

- אפשר לעבוד פרק אחד בכל שיעור או שניים, ולסיים כל פרק בשיחה קצרה על מה שנלמד
- לתלמידים מתקשים אפשר לפשט שאלות פתוחות לשאלות של נכון/לא נכון או השלמת מילה
- מומלץ לשלב את המילון בתחילת כל פרק כדי לחזק מושגים לפני התרגול
- בפרק האחרון כדאי לתת זמן לעבודה בזוגות או בקבוצות קטנות לתכנון הפרויקט

חוברת תרגול – המולדת שלי: מסע מורשת ואזרחות

המולדת שלי – מסע מורשת ואזרחות לג׳–ד׳

· רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – הסביבה שלי והיישוב שלי
2. פרק 2 – קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות
3. פרק 3 – מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים
4. פרק 4 – סמלי המדינה ועלייה וקליטה
5. פרק 5 – זכויות, חובות ובחירות בכיתה
6. פרק 6 – מזהים בעיה ובוחרים פתרון

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – המולדת שלי: מסע מורשת ואזרחות

חוברת התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תמצאו תרגילים על כל יחידות המסע – מהסביבה הקרובה ועד פרויקט אזרחי. עבדו פרק אחר פרק, קראו כל קטע בעיון ונסו לענות לפני שבודקים. אפשר לחזור לטקסטים המקוריים אם משהו לא ברור.

1 חלק א׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – הכרות ראשונה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה העצים נותנים לנו?

א) צל וחמצן ב) רעש חזק ג) זיהום אוויר ד) מים מלוחים

2. איך קוראים לאנשים שגרים ביישוב?

א) תיירים ב) תושבים ג) אורחים ד) עוברי אורח

3. איזה סוג יישוב הוא הגדול ביותר, עם הרבה תושבים ותחבורה ציבורית?

א) כפר ב) מושב ג) עיר ד) יישוב קהילתי

4. מי דואג לניקיון, לגנים ולתאורה ברחובות ביישוב?

א) הרשות המקומית ב) התושבים בלבד ג) בית הספר ד) חנות השכונה

5. מהי המילה הראשונה מתוך שלוש המילים הקסומות לשמירה על הסביבה?

א) לצמצם ב) לזהם ג) לבזבז ד) להרוס

2 חלק ב׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – השלמת מושגים

השלימו את המילה החסרה.

1. _____ הוא מקום שבו גרים אנשים יחד, יש בו בתים, רחובות ומקומות ללמוד ולבלות בהם.

2. יישוב קטן שבו תושבים עסקו בעבר בחקלאות וחולקים ביניהם דברים רבים נקרא _____ .

3. בעיר הרשות המקומית נקראת _____ .

4. כמה כפרים, מושבים וקיבוצים יחד מתאגדים ב- _____ .

3 חלק ג׳ – פרק 1 • הסביבה שלי והיישוב שלי – חושבים ומיישמים

ענו בקצרה.

1. כתבו שתי דוגמאות לשירותים שיש ביישוב, ולמי כל שירות עוזר.

2. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין עיר לקיבוץ או מושב.

3. תארו דרך אחת שבה אפשר ליישם את עקרון ה'צמצום' בבית הספר או בבית.

4. אם רציתם לבקש מהרשות המקומית לתקן נדנדה שבורה בגן הציבורי, למי תפנו ומה תכתבו במכתב?

4 חלק ד' – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – זוכרים מושגי יסוד

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מפה היא ציור של מקום כפי שרואים אותו...

א) מהצד ב) מלמעלה, כמו ציפור ג) מבפנים ד) מרחוק מאוד

2. איך נקראת התיבה בפינת המפה שבה כתוב מה כל סמל מייצג?

א) כיוון ב) מקרא ג) אגדה ד) סימון

3. מה המשמעות של דמות אדומה עומדת ברמזור להולכי רגל?

א) אפשר לחצות מיד ב) לעצור ולחכות ג) לרוץ מהר ד) להסתכל בטלפון

5 חלק ה' – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – מיישמים את הכללים

השלימו את המילה החסרה.

1. לפני שחוצים כביש יש לעצור, להסתכל לשני הצדדים ו _____

2. כיווני הרוח הם צפון, דרום, מזרח ו _____

6 חלק ו' – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – מתאימים סמלים ומושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. צלב אדום	___	**א.** מסילת רכבת
2. עץ ירוק	___	**ב.** נחל או נהר
3. קו שחור עבה	___	**ג.** פארק
4. קו עם פסים	___	**ד.** כביש

5. קו כחול מתפתל	___	**ה.** מרפאה או בית חולים

7 חלק ז' – פרק 2 • קוראים מפה, בטוחים בדרך ונגישות – הבנה נוספת

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המשמעות של המילה "הכלה"?

א) להרחיק מי שאחר ב) יחס שגורם לכל אחד להרגיש שייך ורצוי ג) להתעלם ממי שצריך עזרה

ד) לדבר רק עם חברים קרובים

8 חלק ח' – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – זוכרים עובדות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה ההר הגבוה ביותר בישראל, שלעיתים יורד עליו שלג בחורף?

א) הכרמל ב) החרמון ג) הר הבית ד) הר ציון

2. כמה חברי וחברות כנסת יושבים בכנסת?

א) 100 ב) 120 ג) 150 ד) 70

3. איזו מדינה גובלת בישראל מצפון?

א) ירדן ב) מצרים ג) לבנון ד) סוריה

9 חלק ט' – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – נכון או לא נכון ומשלימים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הכנרת היא אגם של מים מתוקים.	☐	☐
2	ירושלים נמצאת בדרום הארץ, ליד אילת.	☐	☐
3	בעיר העתיקה בירושלים יש רק רובע אחד.	☐	☐

10 חלק י' – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – מתאימים ומשלימים

השלימו את המילה החסרה.

1. ים ה_____ הוא המקום הנמוך ביותר ביבשה בעולם.

2. הכותל המערבי הוא חלק מהחומה שהקיפה את הר ה_____ .

11 חלק י"א – פרק 3 • מדינת ישראל: אזורים, ערים וירושלים – מתאימים ערים לאזורים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. חיפה	___	**א.** בירת ישראל בהרי יהודה
2. טבריה	___	**ב.** עיר בדרום ליד מפרץ אילת

3. תל אביב-יפו	___	**ג.** עיר על חוף הים ליד הר הכרמל
4. אילת	___	**ד.** עיר שנמצאת ליד הכנרת
5. ירושלים	___	**ה.** עיר גדולה במישור החוף והשפלה

12 חלק י"ב – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – זוכרים את המושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה הם הצבעים בדגל מדינת ישראל?

א) לבן וכחול ב) אדום ולבן ג) ירוק וכחול ד) שחור ולבן

2. מה עושים כשמשמיעים את ההמנון?

א) יושבים בשקט ב) עומדים ג) מוחאים כפיים ד) הולכים הביתה

13 חלק י"ג – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – נכון או לא נכון ומשלימים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בדגל ישראל יש מגן דוד באמצע.	☐	☐
2	חבר מלווה הוא מבוגר שמלמד בבית הספר.	☐	☐

14 חלק י"ד – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. שם ההמנון של מדינת ישראל הוא _____

2. מקום שבו עולים לומדים לדבר עברית נקרא _____

15 חלק ט"ו – פרק 4 • סמלי המדינה ועלייה וקליטה – מתאימים בין המושג להסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דגל המדינה	___	**א.** מקום ללימוד עברית לעולים חדשים
2. ההמנון	___	**ב.** מנורה עם ענפי זית ושם המדינה
3. סמל המדינה	___	**ג.** ילד שעוזר לחבר חדש בכיתה
4. אולפן	___	**ד.** לבן עם שני פסים כחולים ומגן דוד
5. חבר מלווה	___	**ה.** השיר הרשמי של המדינה

16 חלק ט"ז – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מכירים את המושגים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי זכות?

(א) משהו שמגיע לכל אדם, כמו ללמוד ולשחק (ב) משהו שאסור בשום אופן לעשות

(ג) עונש שמקבלים על התנהגות לא טובה (ד) חוק שתקף רק למבוגרים

2. מהי חובה?

(א) דבר שאסור בשום מקרה להגיד (ב) משהו שעליי לעשות, כמו לכבד ולשמור על כללים

(ג) מתנה שמקבלים ביום הולדת (ד) בקשה אישית מההורים

17 חלק י"ז – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מושגים נוספים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	אמנה כיתתית היא רשימת כללים שרק המורה כותב לבד	☐	☐
2	ועדת קלפי דואגת שההצבעה והספירה בבחירות יהיו הוגנות	☐	☐

18 חלק י"ח – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – השלמה

השלימו את המילה החסרה.

1. ה_____ הכיתתית היא הסכם של כללים שכל הכיתה כותבת יחד

19 חלק י"ט – פרק 5 • זכויות, חובות ובחירות בכיתה – מתאימים דוגמאות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. ללמוד בבית הספר	___	**א.** חובה
2. לשמור על כללי הכיתה	___	**ב.** זכות
3. לשחק בהפסקה	___	**ג.** זכות
4. לכבד חברים לכיתה	___	**ד.** זכות
5. להצביע בבחירות כיתתיות	___	**ה.** חובה

20 חלק כ' – פרק 6 • מזהים בעיה ובוחרים פתרון – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	פרויקט אזרחי מתחיל בבחירת פתרון, ולא בזיהוי בעיה	☐	☐
2	בוחרים בעיה לפי שלוש שאלות: האם היא חשובה להרבה אנשים, האם אפשר לפעול והאם זה בטוח	☐	☐
3	בשלב החקירה שואלים אנשים מה הם חושבים ומנסים להבין למה הבעיה קיימת	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
4	לכל רעיון לפתרון בודקים רק את היתרונות שלו, בלי לבדוק חסרונות	☐	☐
5	כשצריך עזרה מהרשות המקומית כותבים מכתב מנומס שמסביר את הבעיה ומציע פתרון	☐	☐

🎟 כרטיס יציאה

תני דוגמה אחת לדבר שאתה יכול לעשות כדי לשמור על הסביבה או על היישוב שלך

הסבירי איך תדעי לקרוא מפה חדשה ולהתנהג בבטיחות בדרך

תארי בקצרה איך נראה תהליך של זיהוי בעיה ובחירת פתרון בפרויקט אזרחי

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀